

Sygn. akt I AGa 323/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2019 roku

Sąd Apelacyjny w Łodzi w I Wydziale Cywilnym w składzie:

Przewodniczący: S.S.A. Anna Beniak

Sędziowie: S.A. Michał Kłos (spr.)

S.O. del. Elżbieta Zalewska - Statuch

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2019 roku w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa P. P.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B.

o ustalenie nieistnienia uchwał, ewentualnie o stwierdzenie nieważności uchwał, ewentualnie o uchylenie uchwał na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 9 czerwca 2016 roku, sygn. akt X GC 266/12

I. zmienia zaskarżony wyrok na następujący:

„1. umarza postępowanie w przedmiocie żądania ustalenia nieistnienia uchwał, ewentualnie o stwierdzenie nieważności uchwał, ewentualnie o uchylenie uchwał Zgromadzenia Wspólników (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B., oznaczonych numerami 11 i 17;

2. stwierdza nieważność uchwał Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B., oznaczonych numerami 5, 9, 10, 12, 13, 14, 15 i 16, podjętych na posiedzeniu w dniu 28 marca 2012 roku;

3. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

4. zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. na rzecz P. P. kwotę 16.377 (szesnaście tysięcy trzysta siedemdziesiąt siedem) złotych z tytułu zwrotu kosztów procesu;

5. nakazuje pobrać od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 16.000 (szesnaście tysięcy) złotych z tytułu należnej opłaty od apelacji.”;

II. zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. na rzecz P. P. kwotę 2.620 (dwa tysiące sześćset dwadzieścia) złotych z tytułu zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego;

III. nakazuje pobrać od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi kwotę 15.000 (piętnaście tysięcy) złotych z tytułu nieuiszczonej opłaty od skargi kasacyjnej.

Sygn. akt I AGa 323/18

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko (...) spółce z o.o. w B. P. P. wniosł o ustalenie nieistnienia, bądź stwierdzenie nieważności, bądź uchylenie uchwał zgromadzenia wspólników nr 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 i 17 podjętych na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników pozwanej spółki w dniu 28 marca 2012 r. oraz o zwrot kosztów postępowania.

Pozwana, kwestionując swoją odpowiedzialność, wniosła o oddalenie powództwa.

W piśmie z dnia 29 października 2012 r. powód cofnął powództwo w zakresie uchwał nr 11 i 17.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 9 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powództwo, zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów procesu a także przejął w ciężar Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 2.700 zł tytułem nieuiszczonej części opłaty sądowej od zażalenia.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie ustaleń, które Sąd Apelacyjny w całości podzielił i przyjął za własne. Z ustaleń tych wynikało,

że postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2011 r. Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, wydanym w sprawie LD XX Ns-Rej. KRS (...), Sąd Rejestrowy, na wniosek wspólników mniejszościowych posiadających powyżej 10% kapitału zakładowego - D. L., P. B., M. G., B. G., E. O., A. W., S. W. i I. W. - upoważnił ich do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników pozwanej spółki w terminie 30 dni, licząc od dnia uprawomocnienia tego postanowienia, z określonym szczegółowo w postanowieniu porządkiem obrad.

Od postanowienia wydanego przez Sąd Rejestrowy w trybie art. 237

§ 1 k.s.h. zostały wniesione dwie apelacje: przez spółkę (...), reprezentowaną przez M. S., D. D. i K. W., jako członków zarządu, przy czym ich apelacja została potraktowana jako apelacja tych osób działających we własnym imieniu z uwagi na brak ich ujawnienia

w KRS, a także przez spółkę (...). Postanowieniem z dnia 25 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy w Łodzi odrzucił apelację od powyższego postanowienia wniesioną przez M. S., D. D. i K. W.. Druga apelacja została odrzucona postanowieniem z dnia 20 czerwca 2011 r. wydanym przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygn. akt LD.XX Ns-Rej. KRS (...) z uwagi na nieuzupełnienie braków formalnych. Od tego orzeczenia zażalenie wnieśli D. D. i J. S., które zostało rozpoznawane przez Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt X Gz 590/11.

Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy oddalił wniosek M. S. o stwierdzenie prawomocności postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 14 kwietnia 2011 r. (o udzieleniu upoważnienia), wskazując, że odrzucenie pierwszej apelacji w dniu 25 listopada 2011 r. nie oznacza na ten dzień możliwości stwierdzenia prawomocności tego postanowienia z uwagi na brak rozpoznania zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji z dnia 20 czerwca 2011 r.

Postanowieniem z dnia 28 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Łodzi odrzucił zażalenie D. D. i J. S. na postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 20 czerwca 2011 r.

w sprawie LD XX Ns-Rej. KRS (...) o odrzuceniu apelacji (...) spółki z o.o. w B. od postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. o upoważnieniu do zwołania zgromadzenia z uwagi na to, że zostało ono wniesione przez osoby nieuprawnione do reprezentacji spółki (zgodnie z danymi wynikającymi z rejestru sądowego – art. 17 ust. ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym). Zażalenie zostało zatem odrzucone z uwagi na to, że zarówno apelacja, jak i zażalenie zostały złożone w imieniu spółki (...) przez inne osoby powołujące się na przymiot bycia członkiem zarządu, zaś w ocenie sądu

odwoławczego powinno zostać złożone przez te same podmioty w sytuacji, gdy nie doszło w międzyczasie do zmian w składzie zarządu.

W dniu 30 listopada 2011 r. w oparciu o postanowienie z dnia 14 kwietnia 2011 r. wspólnicy, którzy złożyli wniosek o upoważnienie, zwołali na dzień

16 grudnia 2011 r. nadzwyczajne zgromadzenie wspólników, wskazując porządek obrad określony w tym postanowieniu. W zawiadomieniu powołali się na prawomocność postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. z datą odrzucenia apelacji przez Sąd Okręgowy w dniu 25 listopada 2011 r.

W dniu 16 grudnia 2011 r. odbyło się nadzwyczajne zgromadzenie wspólników, na którym podjęto uchwały o nr. 16, 17, 18, 19, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29. Uchwały te dotyczą odpowiednio: nr 16 - potwierdzenia dotychczas dokonanych przez zarząd w osobach D. Ł., Z. M. i T. S. w imieniu spółki czynności; nr 21 – odwołania M. S. ze składu zarządu spółki; nr 22 – odwołania J. S. ze składu zarządu spółki; nr 25, 26, 27, 28, 29 – powołania do składu rady nadzorczej na następną kadencję odpowiednio J. Z., C. Ł., P. B., B. G. i A. W.; nr 17, 18, 19 – odwołania ze składu zarządu odpowiednio D. Ł., Z. M. i T. S. – przy czym w protokole znajdują stwierdzenia przewodniczącego, że zgromadzenie przyjęło te uchwały, zaś z oddanych głosów wynika, że przeciwko tym uchwałom oddano 100% głosów. Wspólnik P. P. głosował przeciwko uchwałom i wniósł

o zaprotokołowanie sprzeciwu oraz złożył oświadczenie kwestionujące prawidłowość zwołania zgromadzenia. W dniu 16 grudnia 2011 r. wspólnicy, którzy zwołali zgromadzenie złożyli oświadczenie dotyczące przyczyn zwołania tego zgromadzenia.

Postanowieniem z dnia 9 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Łodzi stwierdził, że postanowienie Sądu Rejestrowego z dnia 14 kwietnia 2011 r. jest prawomocne od dnia 6 maja 2011 r.

W dniu 12 marca 2012 r. w oparciu o postanowienie z dnia 14 kwietnia 2011 r. wspólnicy, którzy złożyli wniosek o upoważnienie, zwołali na dzień

28 marca 2012 r. nadzwyczajne zgromadzenie wspólników, wskazując porządek obrad określony w tym postanowieniu.

W dniu 28 marca 2012 r. odbyło się nadzwyczajne zgromadzenie wspólników. Na zgromadzeniu podjęto uchwałę o zdjęciu wskazanych w uchwale nr 4 punktów porządku obrad. Na zgromadzeniu podjęto m. in. uchwały o nr. 5, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16. Uchwały te dotyczą odpowiednio: nr 5 - potwierdzenia dotychczas dokonanych przez zarząd w osobach D. Ł., Z. M. i T. S. w imieniu spółki czynności; nr 9 – odwołania M. S. ze składu zarządu spółki, nr 10 – odwołania J. S. ze składu zarządu spółki, nr 12, 13, 14, 15, 16 – powołania do składu rady nadzorczej na następną kadencję odpowiednio J. Z., C. Ł., P. B., B. G. i A. W.. P. P. głosował przeciwko uchwałom i wniósł o zaprotokołowanie sprzeciwu oraz złożył oświadczenie kwestionujące prawidłowość zwołania zgromadzenia.

W dniu 13 stycznia 2012 r. w pozwie wytoczonym przeciwko spółce (...) wniósł o ustalenie nieistnienia, bądź stwierdzenie nieważności, bądź uchylenie uchwał zgromadzenia wspólników o numerach od 1 do 49 podjętych na zgromadzeniu wspólników w dniu 16 grudnia 2011 r. powołując się m. in. na zwołanie tego zgromadzenia wbrew dyspozycji Sądu wyrażonej w postanowieniu z dnia 14 kwietnia 2011 r., to jest po upływie zakreślonego przez Sąd terminu oraz podnosząc inne zarzuty (w większości tożsame z zarzutami podniesionymi w sprawie X GC 266/12).

Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2012 r. LD XX Ns-Rej. KRS (...) Sąd Rejestrowy odmówił dokonania wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym zmian wynikających z uchwał podjętych na zgromadzeniu w dniu 28 marca 2012 r. wskazując, że zostały podjęte na zgromadzeniu zwołanym po upływie zakreślonego w upoważnieniu terminu.

Postanowieniem z dnia 2 października 2012 r. Sąd w sprawie X GC 43/12 zabezpieczył roszczenie pozwu poprzez wstrzymanie wykonania uchwał nr 16, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29.

Na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników zwołanym w dniu

10 czerwca 2014 r. przez ustanowionego dla spółki kuratora zostały podjęte uchwały nr 10, 11, 12, 13, 14 powołujące w skład rady nadzorczej odpowiednio J. Z., C. Ł., P. B., B. G. i A. W.. Rada nadzorcza dokonała wyboru członków zarządu na posiedzeniu w dniu 10 czerwca 2014 r. w osobach D. Ł., Z. M. i T. S..

Wpisem dokonany w dniu 28 lipca 2014 r. Sąd Rejestrowy wykreślił z rejestru przedsiębiorców prowadzonego dla pozwanej w ramach Krajowego Rejestru Sądowego U. K., J. W. i K. K., jako członków zarządu i wpisał w to miejsce D. Ł., Z. M. i T. S..

Zgodnie z § 20 pkt. 2 aktu założycielskiego spółki (...) kadencja rady nadzorczej trwa 2 lata od momentu wyboru do chwili wyboru nowej rady nadzorczej przez zwyczajne zgromadzenie wspólników, zaś zgodnie z pkt. 4 każdy z członków rady nadzorczej może zrezygnować z pełnionej funkcji lub być odwołany przed upływem kadencji większością 2/3 głosów przez zgromadzenie wspólników.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy podkreślił, że powód dochodził w niniejszej sprawie alternatywnych roszczeń, spośród których pierwszorzędne znaczenie miało roszczenie o ustalenie nieistnienia uchwał, po którego uznaniu za nieuprawdopodobnione możliwe było odniesienie się do pozostałych roszczeń, tj. roszczenia o stwierdzenie nieważności uchwał oraz o uchylenie uchwał. Zwrócił jednocześnie uwagę na fakt, że zgodnie z art. 252 § 1 zd. 2 k.s.h., w zakresie uchwał zgromadzenia wspólników sprzecznych z prawem, przepisu art. 189 k.p.c. nie stosuje się, wobec czego prima facie roszczenie o ustalenie nieistnienia uchwał można uznawać za nieuprawdopodobnione. Kierując

się jednak zgłaszającymi w doktrynie postulatami dopuszczenia powództwa z art. 189 k.p.c. w przypadku uchwał nieistniejących, a także wyrażonym w judykaturze sposobem ich definiowania, Sąd Okręgowy stwierdził, że skoro powód uczestniczył w przedmiotowym zgromadzeniu i był (...) spółki (...), a zatem osobą objętą dyspozycją art. 250 k.s.h., wyłączone było stosowanie art. 189 k.p.c., bowiem nawet hipotetycznie zakładając, że zgromadzenie to odbyło się po upływie terminu do jego zwołania, to uchwały podjęte na takim zgromadzeniu byłyby co najwyżej nieważne, nie zaś nieistniejące. Powodowi nie przysługiwał nadto interes prawny do ich zaskarżenia, a przez to skuteczne roszczenie o ustalenie nieistnienia uchwał. Z tego względu powództwo w tej części zostało oddalone.

Roszczenie o stwierdzenie nieważności uchwał Sąd Okręgowy rozważył w świetle art. 252 § 1 zd. 1 k.s.h., zgodnie z którym osobom lub organom spółki, wymienionym w art. 250 k.s.h., przysługuje prawo do wytoczenia przeciwko spółce powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników sprzecznej z ustawą. Za istotne Sąd uznał zbadanie prawidłowości zwołania zgromadzenia wspólników w dniu 28 marca 2012 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego odrzucenie apelacji w dniu 25 listopada 2011 r. nie przesądziło o prawomocności objętego nią postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. Postanowienie to nie było prawomocne z uwagi na okoliczność wniesienia drugiej apelacji, której odrzucenie w dniu 20 czerwca 2011 r. zostało zakwestionowane w drodze zażalenia rozpoznawanego w sprawie X Gz 590/11. Do czasu rozpoznania tego zażalenia nie można było stwierdzić, że prawomocnie odrzucono drugą z wywiedzionych apelacji od postanowienia z 14 kwietnia 2011 r. Postanowienie z dnia 14 kwietnia 2011 r. uzyskało zatem walor prawomocności w dniu 28 lutego 2012 r., kiedy odrzucono zażalenie w sprawie X Gz 590/11. Po tej dacie postanowienie z dnia 14 kwietnia 2011 r. wywołało skutek w postaci upoważnienia wspólników do zwołania walnego zgromadzenia. Jako że termin zakreślony dla tej czynności wynosił 30 dni od uprawomocnienia się postanowienia udzielającego upoważnienia, zwołanie zgromadzenia w dniu 28 marca 2012 r. Sąd Okręgowy ocenił za mieszczące się w tym terminie. Zgromadzenie z dnia 16 grudnia 2011 r. uznał natomiast za zwołane przed uzyskaniem przez przedmiotowe postanowienie upoważniającego waloru skuteczności (do czego wymagane było jego uprawomocnienie), a więc zanim wspólnicy zostali upoważnieni do zwołania zgromadzenia, jak również za zwołane w terminie innym niż wynikający z postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r.

Mając na uwadze, że zgromadzenie z dnia 28 marca 2012 zostało zwołane w terminie objętym upoważnieniem, Sąd Okręgowy wykluczył istnienie podstaw do stwierdzenia nieważności uchwał podjętych na tym zgromadzeniu.

Dokonując oceny roszczenia o uchylenie uchwał, które zostało związane z zarzutem naruszenia § 20 pkt. 2 umowy spółki w zw. z art. 218 k.s.h. wskutek podjęcia uchwał w przedmiocie powołania i odwołania członków rady nadzorczej na nadzwyczajnym zgromadzeniu zamiast na zwyczajnym zgromadzeniu wspólników, a także nie zachowania wymaganej dla ich odwołania przed upływem kadencji większości 2/3 głosów, Sąd Okręgowy odwołał się do treści art. 249 § 1 k.s.h.

Z przepisu tego wynika, że uchwała wspólników sprzeczna z umową spółki bądź dobrymi obyczajami i godząca w interesy spółki lub mająca na celu pokrzywdzenie wspólnika może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko spółce powództwa o uchylenie uchwały. W ocenie Sądu Okręgowego w rozpatrywanej sprawie nie było dowodów, które pozwalałyby ustalić, czy w dacie 28 marca 2012 r. w pozwanej spółce funkcjonowała ważnie wybrana rada nadzorcza, której kadencja nie upłynęła. O tym, że istniejące w tej materii wpisy w KRS nie były miarodajne, a ostatecznie spółka (...) nie posiadała właściwie ukonstytuowanych organów, przekonywała lektura prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie sygn. XX Ns Rej. KRS 26089/12/624, którym właśnie z tej przyczyny ustanowiono kuratora dla spółki w trybie art. 42 k.c., zlecając mu podjęcie czynności zmierzających do wyboru rady nadzorczej. Sąd Okręgowy nie znalazł przy tym powodów do kwestionowania forum, na którym miało dojść do odwołania i powołania członków rady nadzorczej. Skoro bowiem może ono nastąpić na zwyczajnym zgromadzeniu wspólników, nie ma przeszkód by nastąpiło również na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł z zastosowaniem art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wywiódł powód, zaskarżając go w zakresie pkt. 1 i 2 oraz podnosząc następujące zarzuty:

1. naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na sporządzeniu uzasadnienia zaskarżonego wyroku w sposób uniemożliwiający weryfikację stanowiska Sądu I instancji, bowiem w uzasadnieniu brak jest przytoczenia podstaw prawnych rozstrzygnięcia przy jednoczesnym odniesieniu ich do poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych,

2. naruszenia prawa materialnego, tj.:

- art. 189 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji odmówienie powodowi prawa do żądania stwierdzenia nieistnienia uchwał nr 5, 9 - 10, 12 - 16 nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników (...) sp. z o.o. zwołanego na dzień 28 marca 2012 r. w sytuacji, gdy roszczenie powoda o stwierdzenie nieistnienia w/w uchwał było w pełni zasadne z uwagi na rodzaj naruszeń prawa, jakich dopuściły się osoby zwołujące w/w zgromadzenie, a ponadto powód posiadał interes prawny w żądaniu stwierdzenia nieistnienia tychże uchwał, skoro dotyczyły one bezpośrednio uprawnień powoda jako członka rady nadzorczej oraz wspólnika spółki,

- art. 250 k.s.h. w zw. z 252 k.s.h. w zw. art. 247 § 2 k.s.h. w zw.

z art. 237 § 1 k.s.h. poprzez ich niezastosowanie i w konsekwencji oddalenie powództwa o stwierdzenie nieważności uchwał podjętych na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników pozwanej spółki zwołanym na dzień 28 marca 2012 r., co było wynikiem błędnego przyjęcia, że zgromadzenie zostało zwołane w terminie wyznaczonym przez Sąd Rejestrowy przez upoważnione do tego osoby, w sytuacji, gdy po pierwsze przedmiotowe zgromadzenie zostało zwołane po upływie wyznaczonego przez Sąd Rejestrowy 30-dniowego terminu liczonego od dnia uprawomocnienia się postanowienia zezwalającego wskazanym wspólnikom na zwołanie zgromadzenia, a ponadto zgromadzenie zostało zwołane po raz drugi na podstawie tego samego upoważnienia, w sytuacji, gdy wcześniej zostało ono skonsumowane, gdyż ci sami wspólnicy, powołując się na to samo upoważnienie zwołali na dzień 16 grudnia 2011 r. również nadzwyczajne zgromadzenie wspólników z takim samym porządkiem obrad, podczas którego podjęte zostały takie same przedmiotowo uchwały,

- tj. art. 249 k.s.h. w zw. z art. 218 k.s.h. w zw. z § 20 pkt. 2 - 4 umowy spółki poprzez ich niezastosowanie, co było skutkiem błędnego uznania, że uchwały dotyczące odwołania i powołania członków rady nadzorczej podjęte na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników mogły zostać podjęte w/w okolicznościach, podczas gdy zgodnie z brzmieniem umowy spółki takie uchwały powinny zostać podjęte po pierwsze jedynie na zwyczajnym zgromadzeniu wspólników, a po drugie w przypadku odwoływania członków rady nadzorczej przed upływem 2-letniej kadencji powinny zostać podjęte większością 2/3 głosów, a nie zwykłą większością głosów, które to uchwały w sposób ewidentny nie tylko godziły w interes spółki, ale również zmierzały do pokrzywdzenia wspólników, w tym powoda,

3. błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, w szczególności poprzez ustalenie, że w okolicznościach sprawy nadzwyczajne zgromadzenie wspólników z dnia 28 marca 2012 r. zostało zwołane w terminie wyznaczonym przez Sąd Rejestrowy; że zgromadzenie to nie zostało po raz kolejny zwołane na podstawie tego samego upoważnienia; że nadzwyczajne zgromadzenie wspólników było władne powołać nowych członków rady nadzorczej przed upływem kadencji członków rady nadzorczej poprzednio powołanej i to zwykłą większością głosów, zamiast większości 2/3 głosów,

4. nierozpoznania istoty sprawy z uwagi na to, że Sąd I instancji nie zbadał podstawy materialnej powództwa, natomiast w swoim rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego, co było przedmiotem sprawy, czego dowodem jest chociażby lakoniczna treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku zgodnie z treścią oddalonego powództwa, a także zwrot kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy. Nie podzielił zarzutów naruszenia art. 233 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c. podzielił pogląd Sądu Okręgowego, że powód nie miał interesu prawnego w żądaniu ustalenia, że uchwały podjęte na zgromadzeniu wspólników w dniu 28 marca 2012 r. nie istnieją, skoro mógł i żądał stwierdzenia ich nieważności.

Sąd Apelacyjny zgodził się także ze stanowiskiem, że postanowienie z dnia 14 kwietnia 2011 r. uprawomocniło się w dniu 28 lutego 2012 r., gdyż wydane w tym dniu postanowienie kończyło ostatnie z postępowań służących rozpoznaniu apelacji wywiedzionych od postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. Od dnia 28 lutego 2012 r. biegł termin określony w postanowieniu z dnia 14 kwietnia 2011 r., w którym wspólnicy mogli skorzystać z upoważnienia sądu do zwołania zgromadzenia wspólników (...). Zwołali zgromadzenie na dzień 28 marca 2012 r., dochowując terminu. Dodatkowo Sąd wskazał, że zwołanie zgromadzenia wspólników po terminie określonym przez sąd nie powoduje automatycznie nieważności podjętych na nim uchwał, gdyż wszelkie nieprawidłowości w zwołaniu zgromadzenia, podobnie jak inne uchybienia przy podejmowaniu uchwał, mające charakter formalny (proceduralny), mogą stanowić skuteczną podstawę żądania stwierdzenia nieważności uchwały tylko wtedy, gdy wpłynęły na jej treść. Powód zaniechał wykazania, że nieprawidłowości w zwołaniu zgromadzenia na dzień 28 marca 2012 r. determinowały treść którejs z uchwał objętych żądaniem pozwu.

Jako okoliczność bez znaczenia Sąd Apelacyjny potraktował to, że na dzień 16 grudnia 2011 r. zwołano pierwsze zgromadzenie na podstawie postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. W ocenie Sądu nastąpiło to przed uprawomocnieniem się postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r., a tym samym przed rozpoczęciem biegu określonego w nim terminu na zwołanie zgromadzenia. Zwołanie zgromadzenia na dzień 16 grudnia 2011 r. nastąpiło bez upoważnienia i nie mogło tego upoważnienia skonsumentować.

Rozważając kwestię podstaw do uchylenia objętych żądaniem pozwu uchwał Sąd Apelacyjny wskazał, że przepis art. 249 § 1 k.s.h. rozróżnia między przesłanką sprzeczności uchwały z umową spółki lub z dobrymi obyczajami a przesłankami godzenia uchwały w interesy spółki lub jej celu w postaci pokrzywdzenia wspólnika. Ewentualna sprzeczność zaskarżonych przez powoda uchwał z umową (...) (zagadnienie wymaganej większości głosów i podjęcie uchwał na nadzwyczajnym, a nie zwyczajnym zgromadzeniu wspólników) nie przesądza o zaistnieniu podstaw do ich uchylenia. Powód nie wyjaśnił, na czym miałyby polegać sprzeczność uchwał z interesami spółki. Jeśli dopatrywać się

tej sprzeczności w ryzyku wystąpienia w spółce dwuwładzy prowadzącej do wewnętrznego konfliktu, to - w ocenie Sądu - taka okoliczność przestała być aktualna. W dniu 10 czerwca 2014 r. powołano radę nadzorczą (...), która wybrała następnie zarząd. Odpowiednie wpisy dokonane zostały w Krajowym Rejestrze Sądowym. Skład rady nadzorczej został ustalony, a wszelkie zaistniałe w tym zakresie nieprawidłowości zostały ostatecznie usunięte. Ponadto, w dniu 14 czerwca 2012 r. odmówiono dokonania wpisów w Krajowym Rejestrze Sądowym zmian wynikających z uchwał podjętych na zgromadzeniu w dniu 28 marca 2012 r. Powoduje to, że brak podstaw do stwierdzenia, że uchwały zaskarżone przez powoda naruszają interesy (...) lub powoda jako współnika. Nie ma podstaw do oceny uchwał z punktu widzenia ich sprzeczności z dobrymi obyczajami, gdyż przesłanka ta w okolicznościach sprawy nie została sprecyzowana.

Skargę kasacyjną od wyroku z dnia 11 maja 2017 r. wniósł powód. Zarzucił naruszenie art. 250 w zw. z art. 252, z art. 237 k.s.h. i z art. 363 k.p.c., art. 250 w związku z art. 252, z art. 237 k.s.h. i z art. 365 k.p.c., art. 249 w związku z art. 218 k.s.h. i z § 20 pkt 2 - 4 umowy (...) oraz art. 189 i art. 386 § 4 k.p.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 9 czerwca 2016 r. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, bądź o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi do ponownego rozpoznania, bądź o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez stwierdzenie nieważności objętych pozewem uchwał, ewentualnie o uchylenie tych uchwał bądź ustalenie ich nieistnienia.

W ocenie Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie nie doszło do nierozpoznania istoty sprawy przed Sądem pierwszej instancji. Wbrew twierdzeniom powoda, Sąd pierwszej instancji rozważał problem dopuszczalności żądania przez współników ustalenia nieistnienia uchwał zgromadzenia współników i problem wpływu na ustalenie chwili uprawomocnienia się postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. faktu, że zostało ono zaskarżone środkami odwoławczymi, które zostały następnie odrzucone. Okoliczność, że stanowisko Sądu pierwszej instancji przy ocenie tych problemów było odmienne od tego, za którym opowiada się powód, nie oznacza natomiast, że miało dojść do nierozpoznania - w tym zakresie - istoty sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2018 r., I CSK 478/17, nie publ.). Dlatego zarzut naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 386 § 4 k.p.c. jest w ocenie Sądu Najwyższego bezzasadny.

Dalej Sąd wskazał, iż powód zarzucił, że Sądy obu instancji naruszyły art. 250 w związku z art. 252 i z art. 237 k.s.h. oraz z art. 365 k.p.c., gdyż nie uwzględniły ustaleń wynikających z prawomocnych postanowień z dnia 14 czerwca 2012 r. (odmowa wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym zmian wynikających z uchwał podjętych na zgromadzeniu w dniu 28 marca 2012 r. z powodu zwołania go po terminie wyznaczonym w postanowieniu z dnia 14 kwietnia 2011 r.) i z dnia 9 marca 2012 r. (stwierdzenie, że postanowienie z dnia 14 kwietnia 2011 r. uprawomocniło się w dniu 6 maja 2011 r.). Moc wiążąca prawomocnego postanowienia o odmowie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (art. 365 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.) obejmuje jedynie odmowę wpisu, nie rozciąga się natomiast na ustalenia co do wadliwości uchwały zgromadzenia, w tym co do jej sprzeczności z ustawą, będącej przyczyną tej odmowy. Sąd procesowy rozpatrujący żądanie stwierdzenia nieważności uchwały zgromadzenia (art. 252 k.s.h.) samodzielnie ocenia, czy uchwała jest sprzeczna z ustawą, nie będąc w tym zakresie związany oceną przyjętą przez sąd rejestrowy.

Stwierdzenie prawomocności orzeczenia (art. 364 k.p.c.) ma tylko charakter deklaracyjny i nie wpływa na rzeczywistą datę uprawomocnienia się orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2002 r., III CKN 657/00, OSP 2004, nr 2, poz. 18, i z dnia 4 marca 2008 r., IV CSK 465/07, nie publ.). Konsekwencją takiego założenia jest to, że postanowienie o stwierdzeniu prawomocności orzeczenia nie wiąże innych sądów co do stwierdzonej nim prawomocności tego orzeczenia i w razie wątpliwości sądy te są uprawnione do samodzielnej oceny tego zagadnienia.

W konsekwencji powyższego Sąd uznał, że nie doszło do naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. Powołanie z kolei - w ramach omawianego zarzutu - art. 237, art. 250 i art. 252 k.s.h. należy uznać za bezprzedmiotowe, ponieważ nie dotyczą one kwestii mocy wiążącej prawomocnych orzeczeń.

Z kolei ocena zarzutu naruszenia art. 250 w związku z art. 252 i z art. 237 k.s.h. oraz z art. 363 k.p.c. zdeterminowana jest w ocenie Sądu ustaleniem w pierwszej kolejności, czy zgromadzenie współników (...) zwołane w dniu 12 marca

2012 r. na dzień 28 marca 2012 r. zostało zwołane przed upływem terminu trzydziestu dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. W sytuacji, w której orzeczenie jest zaskarżalne, jego uprawomocnienie się w świetle art. 363 § 1 k.p.c. (w postępowaniu nieprocesowym - w związku z art. 13 § 2 k.p.c.) następuje w chwili bezskutecznego upływu terminu do wniesienia środka zaskarżenia. Sąd zaznaczył, iż według dominującego w judykaturze stanowiska w taki sam sposób należy traktować sytuację, w której strona wniosła w terminie przysługujący jej środek zaskarżenia, ale został on następnie odrzucony przez sąd jako niedopuszczalny z innych względów i w tym ujęciu datą uprawomocnienia się orzeczenia jest pierwszy dzień po upływie terminu do wniesienia środka zaskarżenia.

W nowszym orzecznictwie pojawiło się stanowisko przyjmujące odstępstwo od założenia, że wniesienie przez stronę w terminie środka zaskarżenia, który następnie został odrzucony, nie wpływa na datę uprawomocnienia się tego orzeczenia. Dotyczy ono sytuacji, w którym strona (inny uprawniony podmiot) wniosła w terminie środek zaskarżenia dotknięty brakami formalnymi lub nieopłacony, który następnie został odrzucony z powodu nieusunięcia tych braków w wyznaczonym terminie. W takiej sytuacji orzeczenie - według wskazanego stanowiska - staje się prawomocne w chwili, w której prawomocne staje się orzeczenie odrzucające przysługujący stronie (względnie innemu podmiotowi) środek zaskarżenia.

Sąd podkreślił, iż w okolicznościach sprawy nie jest konieczne przesądzanie, czy wskazane odstępstwo jest uzasadnione.

Przyjęcie, że w każdym wypadku wniesienia w terminie przez stronę środka zaskarżenia, który został następnie odrzucony, orzeczenie uprawomocniło się po upływie tego terminu, oznacza, iż - jak stwierdził to Sąd Okręgowy w Łodzi w postanowieniu z dnia 9 marca 2012 r. - postanowienie z dnia 14 kwietnia 2011 r. uprawomocniło się w dniu 6 maja 2011 r. Był to pierwszy dzień po upływie terminu do wniesienia apelacji od tego postanowienia. Na uprawomocnienie się postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. w tym ujęciu nie ma wpływu fakt, że od postanowienia tego wniesiono dwie apelacje, skoro zostały one potem odrzucone. Przy takim założeniu trzeba by uznać, że zwołanie zgromadzenia w dniu 12 marca 2012 r. na dzień 28 marca 2012 r. nastąpiło po upływie terminu wyznaczonego w postanowieniu z dnia 14 kwietnia 2011 r., tj. po upływie trzydziestu dni od dnia jego uprawomocnienia się.

Przyjęcie natomiast, że wniesienie przez stronę (inny uprawniony podmiot) w terminie środka zaskarżenia, który został potem odrzucony z powodu nieusunięcia jego braków formalnych lub fiskalnych w terminie, powoduje, że orzeczenie staje się prawomocne w chwili uprawomocnienia się orzeczenia odrzucającego z tego powodu ten środek zaskarżenia, oznacza, że - w okolicznościach sprawy - rozważyć należy znaczenie zaskarżenia postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. przez (...). Bez znaczenia pozostaje zaskarżenie tego postanowienia przez M. S., D. D. i K. W., skoro ich apelacja została odrzucona postanowieniem z dnia 25 listopada 2011 r. jako wniesiona przez osoby, które nie miały legitymacji do jej wniesienia.

Sąd Najwyższy zaznaczył, iż apelację (...) od postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. odrzucił Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi postanowieniem z dnia 20 czerwca 2011 r. z powodu nieusunięcia w terminie jej braków formalnych. Skoro zażalenie na postanowienie z dnia 20 czerwca 2011 r. wniesione przez D. D. i J. S. Sąd Okręgowy w Łodzi odrzucił postanowieniem z dnia 28 lutego 2012 r. przyjmując, że było wniesione przez osoby, które nie miały legitymacji do jej wniesienia, to wniesienie tego zażalenia nie miało wpływu na chwilę, w której uprawomocniło się postanowienie z dnia 20 czerwca 2011 r. Postanowienie to stało się wobec tego prawomocne z chwilą upływu terminu do zaskarżenia go zażaleniem, a chwila jego uprawomocnienia się była - w rozpatrywanym ujęciu - miarodajna dla ustalenia chwili uprawomocnienia się postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. Sądy obu instancji nie ustaliły, kiedy upłynął termin do zaskarżenia postanowienia z dnia 20 czerwca 2011 r. Z uzasadnienia postanowienia z dnia 15 grudnia 2011 r. (karta 516 akt sprawy) wynika jednak, że zażalenie wniesione przez D. D. i J. S. na postanowienie z dnia 20 czerwca 2011 r. zostało przesłane Sądowi Okręgowemu w Łodzi w dniu 25 listopada 2011 r. Pozwala to stwierdzić, że termin do wniesienia zażalenia na postanowienie z dnia 20 czerwca 2011 r. upłynął przed dniem 25 listopada 2011 r., a tym samym, że postanowienie z dnia 20 czerwca 2011 r. i - w konsekwencji - także postanowienie z dnia 14 kwietnia 2011 r. stały się prawomocne przed dniem 25 listopada 2011 r. Przy tym założeniu należałoby uznać, że zwołanie zgromadzenia w dniu 12 marca 2012 r. na dzień 28 marca 2012 r. nastąpiło - w rozpatrywanym ujęciu

- także po upływie terminu wyznaczonego w postanowieniu z dnia 14 kwietnia 2011 r., tj. po upływie trzydziestu dni od dnia jego uprawomocnienia się.

W ocenie Sądu Najwyższego, drugą kwestią jest to, jakie znaczenie w okolicznościach sprawy miało to, że w dniu 30 listopada 2011 r. na dzień 16 grudnia 2011 r. zwołane zostało zgromadzenie na podstawie postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. Sądy obu instancji uznały, że okoliczność ta nie ma znaczenia, gdyż - w ich ocenie - zgromadzenie na dzień 16 grudnia 2011 r. zostało zwołane przed uprawomocnieniem się postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r., tj. bez upoważnienia, a więc jego zwołanie nie konsumowało tego upoważnienia.

Sąd Najwyższy podzielił prezentowane w nauce stanowisko, że zwołanie zgromadzenia w wykonaniu upoważnienia udzielonego przez sąd rejestrowy (art. 237 k.s.h.) może nastąpić tylko raz. Należy przyjąć, że założenie to obowiązuje w każdym wypadku zwołania zgromadzenia z powołaniem na upoważnienie udzielone przez sąd rejestrowy, tj. niezależnie od tego, czy zwołanie to następuje z zachowaniem warunków wynikających z postanowienia upoważniającego do jego zwołania, w tym w zakresie terminu zwołania zgromadzenia, czy też z naruszeniem któregokolwiek z tych warunków. Przeciwnie podejście mogłoby prowadzić do nadużyć i komplikacji, a ponadto rodziłoby problem kosztów zwoływania i odbywania zgromadzeń (por. art. 237 § 2 k.s.h.) jeszcze przed rozpoczęciem biegu terminu do zwołania zgromadzenia wskazanego przez sąd w postanowieniu.

W świetle powyższego omawiany zarzut jest w ocenie Sądu Najwyższego zasadny w zakresie, w którym obejmuje art. 237 k.s.h. i art. 363 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 189 k.p.c. Sąd wskazał, iż ze względu na sposób sformułowania zarzutu kasacyjnego - nie chodzi o przesądzenie możliwości wystąpienia przez współnika z żądaniem ustalenia nieistnienia uchwał objętych pozwem, ale o to, czy właściwe było jego negatywne załatwienie z powodu braku interesu prawnego powoda ze względu na równoczesne wystąpienie przez niego z ewentualnym żądaniem stwierdzenia nieważności przedmiotowych uchwał (art. 252 k.s.h.).

Jeśli Sąd drugiej instancji przyjął możliwość skorzystania przez współnika z żądania ustalenia nieistnienia uchwał, a współnik wystąpił z takim żądaniem (art. 189 k.p.c.) i ewentualnym żądaniem stwierdzenia ich nieważności (art. 252 k.s.h.) oraz oba żądania uzasadniał twierdzeniem o istnieniu określonych wadliwości uchwał, choćby takich samych, argumentując, iż spowodowały one ich nieistnienie względnie dawały podstawę do stwierdzenia ich nieważności, wtedy nie można przyjąć, że brak było interesu prawnego w żądaniu ustalenia.

W takiej sytuacji Sąd wskazał na konieczność przesądzenia, czy przedmiotowe wadliwości - jeśli wystąpiły - skutkowały tym, że zaskarżone uchwały należy uznać za nieistniejące, a dopiero w wypadku negatywnej oceny w tym zakresie - o przesądzeniu - w drugiej kolejności - czy wadliwości te uzasadniają stwierdzenie nieważności uchwał.

Wobec tego zarzut naruszenia art. 189 k.p.c., w kształcie, który nadał mu powód, i w świetle założenia przyjętego przez Sąd drugiej instancji o możliwości skorzystania przez współnika z żądania ustalenia nieistnienia uchwał zgromadzenia, jest zasadny.

Sąd Najwyższy stwierdził, iż ocena przedstawionych zarzutów kasacyjnych przesądza, że zaskarżony wyrok należało uchylić w części oddalającej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 9 czerwca 2016 r. w odniesieniu do zawartego w nim rozstrzygnięcia o żądaniu ustalenia nieistnienia uchwał objętych pozwem oraz ewentualnym żądaniem stwierdzenia ich nieważności. Z racji tego, że trzecie żądanie powoda, tj. żądanie uchylenia uchwał objętych pozwem, oparte na odmiennych podstawach niż żądanie ustalenia ich nieistnienia albo stwierdzenia ich nieważności, zgłoszone zostało jako kolejne żądanie ewentualne, należało zaskarżony wyrok uchylić również w części oddalającej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 9 czerwca 2016 r. w odniesieniu do zawartego w nim rozstrzygnięcia o tym żądaniu i to bez zbadania zasadności zarzutów kasacyjnych dotyczących tej części zaskarżonego wyroku. Jeśli nie jest możliwe wyrokowanie o żądaniu ewentualnym przed przesądzeniem kwestii bezzasadności żądania głównego, to nie

może być utrzymane - w razie objęcia zaskarżeniem wyroku w całości - rozstrzygnięcie co do żądania ewentualnego, gdy uchylone zostaje negatywne rozstrzygnięcie co do żądania głównego.

W ponownym postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym strony podtrzymały dotychczas zajmowane stanowiska.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelację należało uznać za uzasadnioną w zakresie drugiego z żądań, przedstawionych jako ewentualne.

Dalsze rozważania należy poprzedzić przypomnieniem, że orzekając w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy dał wyraz stanowisku, w myśl którego zaskarżone uchwały podjęte zostały po upływie terminu określonego postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2011 r., wydanym w sprawie LD XX Ns-Rej. KRS (...), mocą którego Sąd ten na wniosek wspólników mniejszościowych posiadających powyżej 10% kapitału zakładowego upoważnił ich do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników pozwanej spółki w terminie 30 dni, licząc od dnia uprawomocnienia tego postanowienia. Stanowisko powyższe wynika z przyjęcia wcześniejszej daty uprawomocnienia się tegoż postanowienia, co wynikało z odrzucenia złożonych od niego apelacji. Należy również przypomnieć, że Sąd Najwyższy nie podzielił poglądu o braku interesu prawnego powoda w żądaniu ustalenia nieistnienia zaskarżonych uchwał, wynikającemu z możliwości ich zaskarżenia na podstawie art. 252 k.s.h. Uznał również, że zwołanie zgromadzenia w wykonaniu upoważnienia udzielonego przez sąd rejestrowy może nastąpić tylko raz. W odniesieniu do tych trzech kwestii wykładnia dokonana przez Sąd Najwyższy wiąże sądy powszechne w niniejszej sprawie stosownie do art. 398 (20) k.p.c.

Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą apelację prezentuje pogląd, że powództwo o ustalenie nieistnienia uchwały walnego zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest dopuszczalne, aczkolwiek winno zostać zarezerwowane dla wyjątkowych sytuacji, w których skala uchybień prawu, do jakich doszło przy podejmowaniu uchwały stawia pod znakiem zapytania w ogóle jej ważne podjęcie. Spółka kapitałowa, podobnie jak każda osoba prawna, dokonuje czynności prawnych poprzez swoje organy (art. 38 k.c.). Uchwały zgromadzeń wspólników stanowią postać wielostronnych czynności prawnych. Zapadają w wyniku przeprowadzenia określonej procedury, uregulowanej w przepisach prawa powszechnego i umowie. W odniesieniu do osoby prawnej można zatem zasadnie utrzymywać, że czynność prawna została dokonana jedynie w sytuacji, w której stanowiący ją akt został podjęty przez jej statutowy organ i w wyniku przeprowadzenia wymaganej prawem procedury. Uchybienie przepisom regulującym procedurę podejmowania uchwały sprawia, że dotknięta jest ona wadami i może zostać wyeliminowana z obrotu w wyniku przeprowadzenia postępowania, uregulowanego w odniesieniu do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością w art. 249 i 252 k.s.h. Jeśli jednak dojdzie do naruszenia podstawowych unormowań dotyczących procedowania nad uchwałą, uprawniona jest teza, że do jej podjęcia w ogóle nie doszło. Nie sposób bowiem wówczas utrzymywać, że akt ten stanowi uchwałę podjętą przez organ spółki, lecz jedynie pozór takiej uchwały.

Dopuszczalność żądania ustalenia nieistnienia takiej uchwały przez każdą osobę, która ma w tym interes prawny, nie jest poszerzeniem katalogu możliwości kwestionowania uchwał poza ramy wyznaczone ustawą, ani ominięciem regulacji zawartej w art. 252 § 1 zdanie drugie k.s.h. Godzi się przypomnieć w tym miejscu, że rozbudowanie tego katalogu w k.s.h. w porównaniu z poprzednim stanem prawnym dało asumpt części przedstawicieli doktryny do uznania, że - na gruncie obecnego stanu prawnego - brak wystarczających podstaw dla konstrukcji uchwał nieistniejących. Nie chodzi tu jednak o jeszcze jedną sankcję wadliwej uchwały, lecz możliwość usunięcia stanu niepewności prawnej wynikającego z faktu, że w obrocie funkcjonuje akt, noszący zewnętrzne pozory uchwały statutowego organu spółki, który - w istocie - takim aktem nie jest. Dopuszczenie powództwa ustalającego nie godzi również w stabilność stosunków prawnych w spółkach. Wydaje się wręcz, że tolerowanie występowania uchwał dotkniętych poważnymi brakami proceduralnymi w większym stopniu godziłoby w bezpieczeństwo obrotu.

Konstrukcja uchwał nieistniejących znalazła silne umocowanie w większości literatury i orzecznictwie zarówno na gruncie zbliżonej charakterem regulacji zawartej w ustawie Prawo spółdzielcze (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 1972 r., II CR 171/72, OSNCP 1973, nr 7 - 8, poz. 135), jak i na gruncie k.h. (zob. m. in. wyroki Sądu

Najwyższego z dnia 28 maja 1991 r., I CR 410/90, niepubl., z dnia 13 marca 1998 r., I CKN 563/97, OSNC 1998, nr 12, poz. 205; z dnia 25 lutego 1999 r., I CKN 1026/98, OSNC 1999, nr 9, poz. 159; z dnia 14 kwietnia 2002 r., I CRN 38/92, OSNC 1993, nr 3, poz. 45 i z dnia 30 września 2004 r., IV CK 713/03, OSNC 2005, nr 9, poz. 160). Została również zaaprobowana przez Sąd Najwyższy orzekający w niniejszym postępowaniu, który pozostawił Sądowi Apelacyjnemu jedynie rozważenia, czy w niniejszym stanie faktycznym powództwo w takim kształcie powodowi przysługuje.

W niniejszym stanie faktycznym, przedmiotowe uchwały tak daleko idącymi wadami, które podważałyby ich byt prawny, nie były dotknięte. Sprzeczność z prawem zaskarżonych uchwał wynika z dwóch przesłanek. Po pierwsze, zostały podjęte po raz kolejny w tej samej sprawie. W tym samym bowiem przedmiocie zapadły uchwały podjęte w dniu 16 grudnia 2011 r. Kodeks spółek handlowych nie przewiduje możliwości podejmowania identycznych co do treści uchwał przez to samo gremium, co oznacza, że podjęte jako drugie uchwały są dotknięte wadą sprzeczności z prawem w rozumieniu art. 251 k.s.h.

Po drugie, zaskarżone uchwały podjęte zostały po upływie terminu określonego postanowieniem sądu, wydanym na podstawie art. 237 § 1 k.s.h. To z kolei oznacza, że osoby zwołujące walne zgromadzenie nie posiadały do tego mandatu, co skutkuje przyjęciem, że zgromadzenie nie było uprawnione do podjęcia uchwał. Nie jest zasadne twierdzenie, że uchwały mogą zostać ważnie podjęte również po upływie określonego terminu. Tego rodzaju stanowisko prowadzi do marginalizacji roli sądu i anarchizacji stosunków w spółce. Również w orzecznictwie i doktrynie uznaje się, że upływ terminu wynikającego z powyższego przepisu powoduje, że uchwały podjęte po upływie tego terminu są nieważne [tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 października 2004 r., IV CK 116/04, OSNC 2005, nr 11, poz. 190, w piśmiennictwie – m. in. A. K., Kodeks spółek handlowych, Komentarz, K. 2006, s. (...); M. C. (w:) Kodeks spółek handlowych, pod red. Z. J., W. 2014, s. 949].

Kierując się powyższymi przesłankami należało uznać, że zaskarżone uchwały zapadły z naruszeniem prawa. Zgodnie z art. 252 § 1 k.s.h., osobom lub organom spółki, wymienionym w art. 250, przysługuje prawo do wytoczenia przeciwko spółce powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników sprzecznej z ustawą. Powodowi służy legitymacja czynna do żądania stwierdzenia nieważności uchwał, albowiem był obecny na posiedzeniu i głosował przeciwko ich podjęciu a po ich powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu (art. 252 w zw. z art. 250 ust. 2 k.s.h.). Legitymacja ta nie była przedmiotem sporu w tym postępowaniu.

Wbrew odmiennej ocenie pozwanego, wyrażonej w toku rozprawy apelacyjnej, nie było podstaw do dokonywania ustaleń, na ile podjęcie zaskarżonych uchwał w warunkach nieważności miało wpływ na ich treść. Co do zasady należy podzielić pogląd wyrażany w ugruntowanym orzecznictwie, że uchybienia formalne (np. wadliwość zwołania zgromadzenia), także w stadium poprzedzającym podjęcie uchwały, mogą być skuteczną podstawą żądania stwierdzenia nieważności uchwały tylko wówczas, jeśli wywarły wpływ na jej treść (tak m. in. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 5 lipca 2007 r., II CSK 163/07, OSNC 2008, nr 9, poz. 104). Po pierwsze jednak, należy powołać się na argumentację prawną przemawiającą za sankcją nieważności uchwały podjętej po upływie terminu określonego postanowieniem sądu, zapadłym na podstawie art. 237 § 1 k.s.h. Po drugie, materia podjętych uchwał, a zwłaszcza wybór nowych członków Rady Nadzorczej jest na tyle istotna dla funkcjonowania spółki i interesów wspólników, że wyklucza snuć tego rodzaju rozważań.

Mając powyższe względy na uwadze, jak również treść art. 386 § 1 k.p.c., należało zmienić zaskarżony wyrok i stwierdzić nieważność objętych pozwem uchwał, o czym orzeczono w punkcie I podpunkt 2 sentencji.

Alternatywnie sformułowane powództwa o ustalenie nieistnienia uchwał, ewentualnie o ich uchylenie, podlegały zatem oddaleniu (o czym orzeczono w punkcie I podpunkt 3 sentencji).

Co do uchwał, w odniesieniu do których powód cofnął pozew, postępowanie należało umorzyć stosownie do art. 355 k.p.c., o czym orzeczono w punkcie I podpunkt 1 sentencji.

O zwrocie kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym orzeczono w punkcie I podpunkt 4 sentencji na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., przyjmując za podstawę rozstrzygnięcia zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy. W obliczy

wieloletniego sporu o władzę w pozwanej spółce, owocującego licznymi procesami sądowymi, nie było żadnych podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c.

Koszty te w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji stanowią następujące pozycje: opłata sądowa od pozwu w wysokości 16.000 zł, koszty wynagrodzenia adwokackiego, obliczone stosownie do § 11 pkt 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461 z późn. zm.), wraz z należną opłatą od pełnomocnictwa w wysokości 377 zł.

Na koszty postępowania apelacyjnego i kasacyjnego, o których orzeczono w punkcie II sentencji, złożyły się z kolei następujące pozycje: wynagrodzenie pełnomocnika, obliczone stosownie do §8 ust. 1 pkt 22 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 615 z późn. zm.) oraz opłaty sądowe poniesione przez powoda w łącznej wysokości 1.000 zł - (k. 661, 675).

O pobraniu od strony pozwanej nieuiszczonej opłaty od apelacji w wysokości 16.000 zł oraz skargi kasacyjnej w wysokości 15.000 zł orzeczono w punktach I. podpunkt 5 i w punkcie III sentencji na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednol: Dz. U. z 2018 r., poz. 300 z późn. zm.).